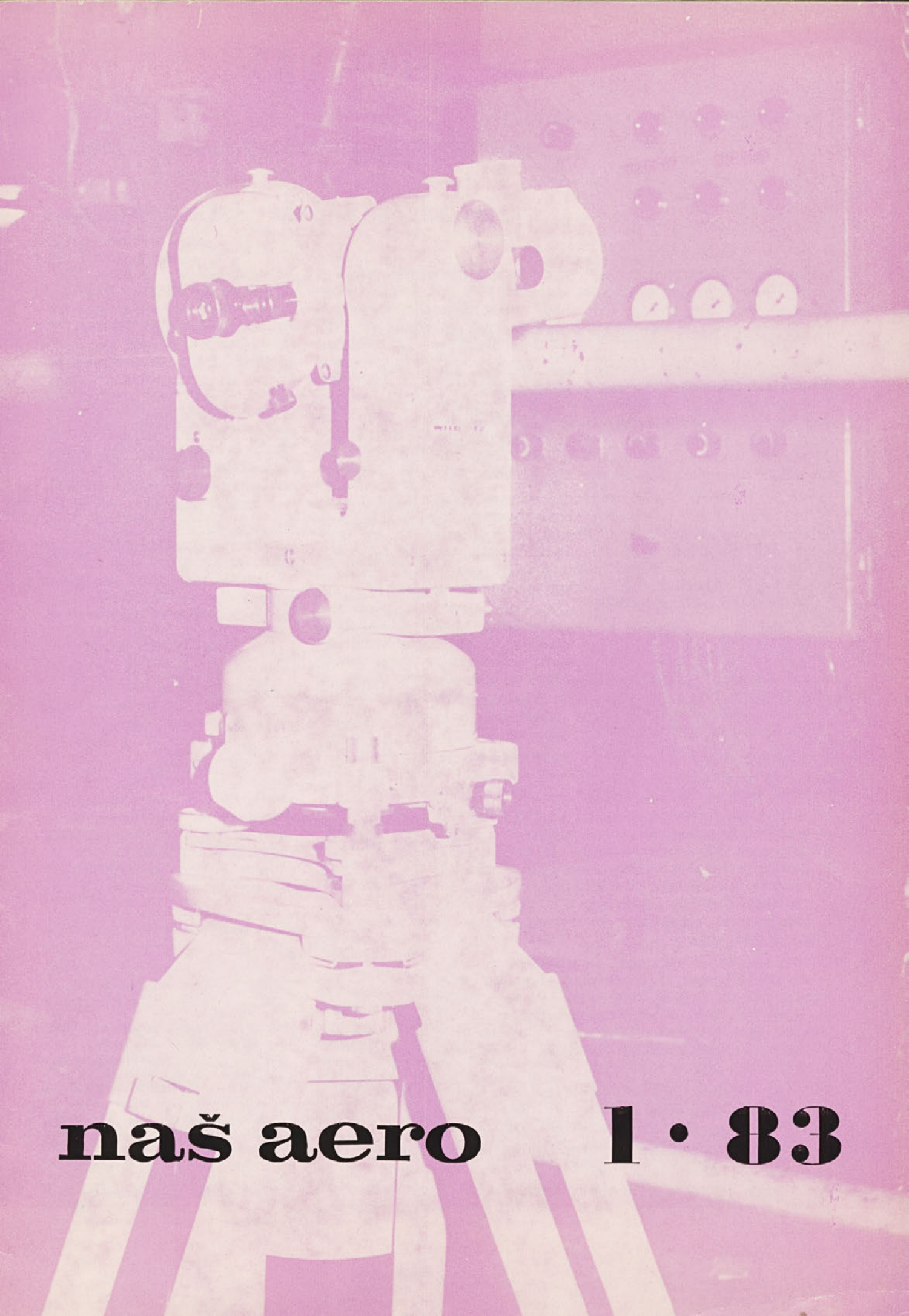

naš aero 1 • 83

IZGUBILI SMO VELIKANA REVOLUCIJE

V Zagrebu je 16. januarja umrl dr. Vladimir Bakarić, predsednik predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije in član predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, narodni heroj, junaj dela, marksistični teoretik, državnik, revolucionar, akademik, komunist ter najbližji sodelavec Josipa Broza Tita.

Dr. Vladimir Bakarić sodi med tiste revolucionarje in velike može dejanj jugoslovanskega revolucionarnega delavskega gibanja, ki so idejno in politično pripravili in organizirali partijo ter delavski razred za uresničevanje njunega zgodovinskega poslanstva v narodnoosvobodilnem boju in socialistični revoluciji.

Dobrih pet desetletij je prispeval velik delež k boju za narodno in socialno osvoboditev naših narodov in narodnosti, za svobodo in vsestranski napredek Socialistične republike Hrvaške in Socialistične federativne republike Jugoslavije, za neodvisnost in revolucionarno preobrazbo naše skupnosti, za mir in družbeni napredek v svetu.

Od zgodnje mladosti je vso svojo nadarjenost, vse svoje miselne in ustvarjalne sposobnosti posvetil boju za doseganje ciljev naše revolucije.

Izredno veliko je prispeval k oblikovanju in krepitvi socialističnih samoupravnih družbeno-gospodarskih odnosov. Dobršen del svojih prizadevanj je posvetil teoretičnemu delu in učvrščevanju ter izpopolnjevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. V boju proti vsem napadom na socializem in samoupravljanje je bil brezkompromisen.

Dosledno se je bojeval za poglobljanje in nadaljnjo krepitev enakopravnosti, bratstva in enotnosti med narodi in narodnostmi Jugoslavije, zlasti hrvaškim in srbskim narodom na Hrvaškem, za socialistično in samoupravno urejanje odnosov med narodi in narodnostmi v Jugoslaviji.

Dr. Vladimir Bakarić se je ponašal tudi z najlepšimi človeškimi vrlinami. Z njegovo smrtjo je vsa Socialistična federativna republika Jugoslavija in še posebej Socialistična republika Hrvaška izgubila enega od svojih največjih sinov.

uredniški odbor

jože ahtik, dušan božič,

marjan buh, ivanka čater,

jože jazbec, janez korent,

zdenka penič, vera radič,

cvetka ramšak, miro ribež,

cvetka robas, anica svet

svet glasila

albina cizej, karmen dovč,

zdravko kolar, stane lovrenčič,

bojan ogorevc, jelka sorčan

tehnično vodstvo

peter oset

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

uredil

tone škerbec

fotografije

boris trstenjak

tisk

aero, tozd grafika

za tiskarno drago vračun

naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor aero
celje, čuprijska 10

po mnenju republiškega sekretariata za prosveto
in kulturo, št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka od prometa
proizvodov

glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.300 izvodov

KAKŠNO BO NAŠE GOSPODARJENJE V LETU 1983?

MISLI DIREKTORJA DO AERO MILANA ZUPANČIČA

Ob prestopu v novo, 1983. leto smo v našem glasilu zasledili nekaj napovedi o gospodarjenju v letošnjem letu. Z objektivnih, pa tudi subjektivnih razlogov, kot smo velikokrat vajeni opravičevati določene zadeve, nismo vsi »prišli na vrsto«. Ocenjeval sem celo, da bo po določenem času, to je do izida nove številke našega glasila, več znanega o gospodarski politiki v letu 1983, da bomo imeli že več podatkov, na osnovi le-teh pa tudi zanesljivejše napovedi.

Vemo, da je bilo usklajevanje v skupščinskih odborih dolgotrajno. Končno smo, poleg ostalih dokumentov gospodarske politike za leto 1983, dobili tudi nov devizni zakon. Omenjam prav le-tega, ker je bil največkrat omenjen in smo v poslovanju v precejšnji meri vezani nanj, v trenutku, ko nam je vsak devizni priliv zelo pomemben.

Optimistično smo pričakovali, da bomo že pred iztekom leta 1982 vedeli za »pravila igre« v naslednjem letu. Predvsem je vse izvoznike zanimalo, kakšna je razpoložljiva pravica od ustvarjenih deviznih sredstev, doseženih z izvozom. Devizni zakon je bil sprejet, spremljajoči akti in določila pa ne, neznanka je ostala še vedno aktualna.

Kako smo poslovali v letu 1982? Splošna ugotovitev za Jugoslavijo velja, da je bilo lansko leto eno od najmanj uspešnih let doslej. Osnovni vzrok slabega gospodarjenja je znan: zaradi pomanjkanja deviznih sredstev so se zmanjšale možnosti uvoza surovin, reprodukcijskega materiala in energetskih virov. Vzrok pomanjkanja deviznih sredstev — trdna odločitev za vračilo obveznosti do tujine, izhajajoče iz kreditov v jugoslovanskem gospodarstvu.

V sklopu splošnih gibanj v gospodarjenju v letu 1982 moramo ocenjevati tudi naše poslovanje. Vsem je znano, da smo tudi mi vezani na nabavo materialov iz uvoza za zagotovitev proizvodnje. Lani med letom smo se večkrat srečevali z ustavitvami proizvodnje, z delom v zmanjšanem obsegu in prenehanjem proizvodnje določenih proizvodov. Vse to je vsekakor vplivalo na uspešnejše rezultate, upoštevajoč vse težave, pa smo lahko z doseženimi le zadovoljni. Res je, tržišče ni bilo preskrbljeno z našimi izdelki. Gledano samo z očmi trgovine so bile naše možnosti večje, toda podoben položaj je bil med letom prisoten tudi pri drugih izdelkih, ki jih uvrščamo v kategorijo nujnih za življenjske potrebe. Razlogi — ponovno pomanjkanje surovin, delno pa obveznosti za izpolnitev izvoznih nalog.

Beseda o našem izvozu — načrtovani izvoz v celoti ni bil dosežen, delno zaradi pomanjkanja materialov za pravočasno pripravo izdelkov, delno zaradi nekakovostnih osnovnih materialov za izdelavo končnega proizvoda. Vrednost našega izvoza — 14 milijonov ameriških dolarjev — je kljub nedoseganju plana le uspeh za našo delovno organizacijo.

Pri »inventuri lanskoletnega poslovanja« naj omenim uspešno naložbeno dejavnost. V težkih pogojih nam je končno uspelo zgraditi novo tiskarno. Delavci TOZD Grafika so dobili nove delovne prostore, dolgoletna obveznost, izhajajoča iz integracij s Cetisom, je izpolnjena. Novi delovni pogoji in že prej dosežena kakovost grafičnih izdelkov naj bi tudi grafične izdelke še bolj vključili v mednarodno menjavo. Izdelki najvišje stopnje dodelave naj bi nam prinesli dodatna prepotrebna devizna sredstva. Dosegani izvozniki rezultati TOZD Gra-

fika so spodbudni, storiti pa bo treba vse, da se v izvoz vključi širša paleta grafičnih izdelkov. Omenil sem le nekaj pomembnejših lanskoletnih podatkov, zaključni račun nam bo dal podroben pregled poslovanja. Pred nami je čas obravnave le-tega.

Zaključki obravnave naj bi podali izhodišča za izvajanje planskih nalog v letu 1983 in resolucije gospodarske politike, ki naj predstavlja kakovostne spremembe v gospodarjenju in obnašanju. Nadaljevati in vztrajati moramo v prizadevanjih, da trošimo samo toliko, kolikor nam proizvodnja prinaša, da ne gradimo več kot nam dovoljujejo materialne možnosti.

Večkrat smo že slišali, da bodo pogoji gospodarjenja v letu 1983 težji kot lani. V začetku leta se srečujemo s pomanjkanjem reprodukcijskega materiala za normalno proizvodnjo, del te namenjene izvozu. Povečanje izvoza še vedno ostaja prednostna naloga. Ob ugotovitvi, da nam že na začetku leta primanjkuje surovin, da je od preskrbe odvisen tudi izvoz, postavljamo vprašanje — ali bo novi devizni zakon in selektivni pristop za dovoljenje uvoza le izboljšal pogoje gospodarjenja za našo dejavnost?

V letu 1982 se je uvažalo veliko proizvodov iz našega proizvodnega programa. Z vsoto deviznih sredstev, uporabljenih za uvoz končnih izdelkov, bi lahko zagotovili normalno proizvodnjo in preskrbo domačega trga, kot primer navajam samokopirni papir. Ali bo novi devizni zakon in večji nadzor nad tem, kaj je nujno uvažati za potrebe domačega tržišča, uvedel več reda? Selektivni pristop je že zaživel. Ali bo del naše proizvodnje deležen ocene, da je za normalno funkcioniranje sistema informatike nujen? Saj (nadaljevanje na 2. strani)

(nadaljevanje s 1. strani)
je plačilni promet, poslovanje bank, carine, železnice in drugih institucij vezan na normalno preskrbo z našimi izdelki. Naša dokazovanja doslej niso dala zadovoljivih rezultatov.

Vseh pogojev gospodarjenja v letu 1983 še ne poznamo. Večino delovnih organizacij pesti vprašanje razpolagalne pravice z deviznimi sredstvi. To za nas tudi pomeni, da še ne vemo, koliko deviznih sredstev nam bo na voljo iz »lastnih deviz«, doseženih z izvozom. Vsekakor je jasno, da nam lastni devizni priliv in razpolagalna pravica ne zadoščata za pokrivanje uvoza. To nam narekuje nadaljnjo skrb za zagotovitev manjkajočih deviznih sredstev na osnovi samoupravnega sporazumevanja. Možnosti so omejene, treba je iskati dolgoročneje rešitve. Naloga ni lahka, še posebej zato, ker niso znani

vsi elementi nove devizne politike.

Pri pomembnih, izvozno usmerjenih proizvodih, nam manjkajo strojne zmogljivosti. Uvoz opreme v letu 1983 je omejen, prednostne dejavnosti sicer imajo prioriteto, naša lastna v ta okvir ne spada, na ravni Jugoslavije se namreč omejuje uvoz do določene vrednosti. Zato je treba preučiti vse možnosti za povečanje izvoza z boljšim izkoristkom sedanjih zmogljivosti oz. skupnim izvozom z morebitnimi kooperanti.

Naš razvojni sektor se mora še bolj aktivno vključevati v delo pri raziskavi možnosti nadomestila uvoženih materialov z domačimi, saj je vsako nadomestilo prispevek k zmanjšanju že tako premajhnih razpoložljivih sredstev.

V sedanjem težkem gospodarskem trenutku smo priče velike

ga števila administrativnih ukrepov. Veliko je sprejemanja upravičene kritike na račun le-teh. Žal moramo priznati, da je v določenem trenutku to edina možnost, ustaljene poti sprejemanja ukrepov so preveč dolgotrajne in ne dajejo pravočasnih rešitev. Prav zaradi tega bomo morali v dograditvi sistema samoupravnega odločanja vse bolj upoštevati splošne interese družbe in politike stabilizacije ter tem ciljem podrediti interese posameznikom, izvajalcem.

V našem delu moramo spremeniti odnos do dela, povečati disciplino in odgovornost, posvetiti večjo skrb ravnanju z materialom in kakovosti izdelkov. Samo z boljšim delom lahko pričakujemo dobro poslovanje in doseganje zastavljene gospodarske politike v letu 1983.

KAKŠNE SO OCENE IN PREDVIDEVANJA V MEDVOŠKEM TOZDU?

Direktor temeljne organizacije, Slavko Zule, je povedal:

Za gospodarjenje v letu 1982 moram reči, da je bilo, kljub težavam, dokaj dobro. Vendar ta značilnost velja le za devet mesecev preteklega leta, saj so se rezultati v zadnjem trimesečju že poslabšali, tako da ob zaključku leta že niso več takšni, kot bi jih želeli.

Glede oskrbljenosti s surovinami imamo na srečo zagotovljeno dobro sodelovanje z dobavitelji osnovne surovine — lesa, težave pa so seveda s surovinami iz uvoza. Določen del proizvodnje papirja lahko sicer proizvajamo brez njih, za npr. AC papir pa potrebujemo uvožene surovine in tu nastanejo problemi.

Pričakujemo, da bo leto 1983 najtežje od vseh v povojnem obdobju.

Za našo tovarno je letos značilno tudi to, da obnavljamo proizvodni obrat celuloze, ki bo po predvidevanjih, zaradi prenosa na novo lokacijo, v zastoju približno dva meseca. Trenutno nas pesti vprašanje izpeljave obnove obrata, saj še nismo do-

bili soglasja Narodne banke Jugoslavije, za uvoz nove, razmeroma skromne opreme, ki je potrebna za usposobitev stare, rabljene, ki smo jo kupili v Zagrebu.

Predvidevamo, da bo nastal manjko približno 3.000 ton lastne celuloze in ker je našim naročnikom ne bomo mogli dobaviti dovolj, se bo manjkajoča količina praktično skoraj podvojila.

Naši največji napor in prizadevanja so zato naravnani k zagotovitvi potrebne količine celuloze, s sodelovanjem in povezovanjem z ostalimi proizvajalci, tako da ne bi bilo večjih težav.

Zavedamo se, da moramo ostalim TOZD AERA zagotoviti dovolj papirja za predelavo in upamo, da nam bo to uspelo.

Pri izvozu papirja načrtujemo nekaj povečanja, vzporedno pa si z ostalimi TOZD prizadevamo za večji izvoz višje oplemenitelega papirja. Pripravljeni smo tudi zmanjšati neposredni izvoz lastnega papirja, vendar ga ne moremo okrniti le na osnovi predvidevanj za skupni izvoz.

Vsekakor pa bomo v okviru

AERA več in boljše sodelovali pri izvozu AC papirja, tako da bo le-ta čim uspešnejši.

Poudarjam, da bomo letos morali delati bolj skrbno, zmanjševati stroške in vestno gospodariti. To so dejansko edine rezerve, na katere lahko vplivamo.

Prvi planski podatki kažejo, da bodo letos naši rezultati slabši kot v preteklem letu. Računamo namreč z zamrznjenimi cenami, ob naraščanju stroškov. Nastaja vprašanje, kako ohraniti osebne dohodke.

Menimo, da so ukrepi in družbeni dogovor, ki se pripravljajo v SRS, preveč ostri in če ne bodo usklajeni, bodo imeli negativne posledice.

Sedanji pogoji gospodarjenja so zelo zaostreni in menim, da dušijo pobude kolektivov, ker je pri odločanju vse več neznank. Dokler sistemsko ne bomo korenito spremenili načina dela na tem področju, ne bo rezultatov.

S težavami in nalogami smo se resno spoprijeli, upamo, da bomo rešili težave s surovinami, nemočni pa smo pred nesmotrnimi in administrativnimi ukrepi.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino (objavljen v Uradnem listu SFRJ št. 77/82 z dne 31. 12. 1982) je prinesel več bistvenih sprememb, tako v primerjavi s prejšnjim Zakonom iz leta 1977, kakor tudi s t. im. »mini deviznim zakonom« iz maja 1982.

Zato obstaja upravičeno mnenje, da bi bilo smotrnejše, če bi sprejeli nov devizni zakon, ker bi bil v tem primeru položaj za tuje pogodbenike jasnejši kot pa je danes.

Poudariti moramo, da so se vsebinskim težavam okrog »novega« zakona pridružile tudi časovne, saj je bil le-ta v Skupščini SFRJ sprejet šele zadnje dni decembra 1982, veljati pa je začel v prvih dneh januarja letos.

VSEBINA ZAKONA

Uvodoma naj povemo, da sedanjí gospodarski položaj ne daje popolnega zagotovila, da bodo sprejete spremembe dolgotrajnejše narave (to je možno pričakovati le pri trdnem gospodarskem položaju), saj je celo Zvezni izvršni svet zadolžen za sprotno obveščanje Skupščine SFRJ (ki je Zakon sprejela) o vseh problemih in vprašanjih, ki so povezani s sprejetimi spremembami.

Iz povezanosti sprejetih sprememb Zakona z Odlokom o skupni devizni politiki (objavljenem v istem Uradnem listu), izhaja, da morajo biti vsi naši napori usmerjeni:

- k največjemu možnemu izvozu blaga in storitev na konvertibilno tržišče, saj bomo le tako ustvarili vse pogoje za proizvodnjo, vezano na izvoz,

- k večjemu zadovoljevanju reprodukcijskih potreb tudi za osnovne življenjske potrebščine,

- k zmanjšanju stopnje zadolženosti do tujine.

Iz vseh omenjenih izhodišč, ki vsekakor niso edina, za doseganje katerih pa bodo prav gotovo potrebni ukrepi na področju ugotavljanja in delitve dohodka, kreditno-monetarnem področju, davkov in prispevkov, cen itd. izhaja enako opredeljeno vključevanje vseh osebkov reprodukcijskega procesa kot doslej, le da zdaj lahko govorimo o enotnem deviznem zakonu za celotno področje SFRJ.

Tudi sami sestavljalci Zakona se zavedajo težav pri uresničitvi in oživljanju le-tega, izhajajoč že iz dejstva, da se pojavljajo posamezna vprašanja pri poenotenju zakonskih norm, predvidenih za raznolike delovne organizacije v SFRJ.

Vsa odprta vprašanja, ki so vsekakor prisotna v novem zakonu, bo torej potrebno rešiti čimprej, saj želimo, da se gospodarstvo ne bi znašlo še v večjih težavah.

DEVIZNI RAČUN

Iz sprememb in dopolnitev Zakona je razvidno (5., 50. in 84. člen), da morajo imeti domače pravne osebe devizni račun le pri eni banki.

Zaradi lažjega poslovanja smo doslej imeli in imamo, predvsem zaradi združevanja deviznih sredstev, v naši delovni organizaciji in temeljnih organizacijah devizne račune pri dveh poslovnih bankah. Gre torej za pomembno odločitev, kateri banki poveriti devizni račun in tudi to, ali vse temeljne organizacije pri isti banki ali različno. Omenjena sprememba mora biti izvršena do konca junija 1983. Zato moramo v naši delovni organizaciji pravočasno sprejeti potrebne odločitve, vendar pa kljub temu ne kaže prehitovati časa, dokler se ne seznamo z nekaterimi bistvenimi vprašanji kot:

- splošen pojav nelikvidnosti (devizna in dinarska),

- orientacija na banko glede na njeno sposobnost in moč, ali pa bo prevladovala sedanja pripadnost banki glede na vložena sredstva itd.

MOŽNOST IZBIRE DEVIZNEGA ALI DINARSKEGA RAČUNA

Po sprejetih spremembah Zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino imajo vse pravne osebe pravico izbire: voditi račun v devizah ali dinarjih, vendar s pogojem, da izvozniku stimulacija ne pripada, če vodi račun v devizah. Tudi pri tej odločitvi je delovna organizacija postavljena pred dilemo, saj ostaja nerešenih več vprašanj:

- glede na zakonsko določilo, da mora delovna organizacija višek sredstev nad reprodukcijskimi potrebami odprodati Narodni banki SFRJ za kritje zveznih in republiških potreb in če se delovna organizacija odloči za vodenje deviznega računa, se poraja vprašanje, ali ji pripada stimulacija za tisti del, ki ga mora odvajati,

- ni še jasnega stališča o tem, kako bodo te spremembe vplivale na kredite za pripravo izvoza,

- nastaja tudi vprašanje tečajnih razlik, ki jih mora izvoznik prevzeti pri odprtju dinarskega računa, saj le-te še niso znane.

ZDRUŽEVANJE DEVIZ

Tudi na osnovi spremenjenega Zakona lahko organizacije združene dela ustvarjene devize združujejo, vendar v okvirih dogovorjenih reprodukcijskih potreb (le-te naj bi se dogovarjale znotraj posameznih grupacij in bi v skrajnem primeru znašale do 75 odstotkov ustvarjenih deviz), na osnovi samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev, oziroma na osnovi pogodbe o dolgoročnem proizvodnem sodelovanju, skupnem vlaganju v državi in tujini ter o poslovno-tehnični (nadaljevanje na 4. strani)

(nadaljevanje s 3. strani)
nem sodelovanju zaradi skupne
proizvodnje itd.

Zakon torej dopušča možnost
združevanja deviz, vendar pa le
znotraj teh dogovorjenih repro-
dukcijskih potreb (vprašanje je,
kako bo znotraj združenj poteka-
lo dogovarjanje) in samo tedaj,
ko imata dve organizaciji resnič-
no nekaj skupnega (ne ve se, kdo
bo to ugotavljal) za sklenitev
takšnega združevanja.

Združena devizna sredstva se
lahko uporabljajo samo za plači-
lo do tujine, torej v večini prime-
rov za plačilo opreme, surovin in
repromateriala, oziroma blaga ši-
roke potrošnje. To pomeni, da la-
hko organizacije združenega dela
združene devize medsebojno pre-
našajo na devizne račune pri po-
oblaščenih bankah le za namene,
za katere jih združujejo.

Poudarimo naj, da se s samo-
upravnim sporazumom oziroma
pogodbo o združevanju deviz ne

more predvideti prodaja le-teh za
dinarsko protivrednost, niti na
osnovi tako združenih deviz odo-
bravati kredite.

Pomembno je tudi to, da orga-
nizacije združenega dela celotne
vsote ustvarjenega deviznega pri-
liva ne morejo združevati, ker je
z odredbo 69.a člena Zakona
predpisano, da jim ostane le del
deviz, ki bo določen na osnovi
enotnih kriterijev (kriteriji so bi-
li sprejeti pred nekaj dnevi).

87. člen Zakona jasno postavlja
tudi zahtevo, da se morajo stari
samoupravni sporazumi, tako po
67., kakor tudi 68. členu Zakona,
uskladiti z novim Zakonom do 30.
aprila letos.

To pomeni, da do tega datuma
še vedno lahko sklepamo spora-
zume o združevanju, vendar pa
tudi to, da obstoječe sporazume
(dolgoročne), v mislih imamo
predvsem dolgoročna vlaganja za
pridobitev deviz (Montenegro-tu-
rist, Budva), do tega roka resnič-

no prilagodimo novemu zakonu
in si zagotovimo devizni priliv,
čeprav moramo tudi povedati, da
je prav pri turizmu po določilih
novega zakona največ neznank.

Neznank in dilem okrog novega
zakona je veliko. Praksa bo na
tak ali drugačen način dala odgo-
vore na odprta vprašanja, vendar
ostaja resnična bojazen, da bodo
rešena nekje tako, drugje spet
drugače in prav v tem nekateri
vidimo nevarnost za uveljavitev
enotnega deviznega trga na že ta-
ko raznoterem jugoslovanskem
trgu.

Res pa je tudi to (glede na veli-
ko večje devizne potrebe v naši
delovni organizaciji kot nam bo-
do gotovo **dogovorno opredeljene
kot reprodukcijska potreba**), da
se je z novim zakonom naš mane-
verski prostor še bolj zožil in da
nam bo morala biti pot v svet ve-
liko bolj jasna kot doslej.

Miljenko Brajković

KAKŠNE SO NALOGE IN AKTIVNOSTI ZVEZNEGA ZBORA SKUPŠČINE SFRJ V LETU 1983?

V uvodnih besedah k Resoluci-
ji o politiki uresničevanja družbe-
nega plana Jugoslavije za obdobje
1981—1985 v letu 1983 je zapi-
sano:

»Naš gospodarski položaj je o-
bremenjen s takšnimi težavami,
da se moramo opreti na lastne
moči ter v celotni družbi in zdru-
ženem delu ukrepati in delovati
tako, da bomo bistveno povečali
organiziranost in racionalnost,
daljnosežno spremenili obnašanje
in povečali odgovornost.

Cilj ekonomske politike v letu
1983 je v pričakovanih velikih te-
žavah zagotoviti možnost za izhod
iz sedanjih težav ter za prekinitev
neugodnih tendenc v gospodar-
skih gibanjih.«

V nadaljevanju pa je zapisano:

»Številne naše težave so posle-
dica vse težjih mednarodnih raz-

mer, pa tudi resnega zapostavlja-
nja samoupravnega gospodarje-
nja, odgovornosti in tveganj, za-
postavljanja delovanja ekonom-
skih, zlasti tržnih zakonitosti,
ekonomske prisile, planskega u-
sklajevanja in družbene organizi-
ranosti, večletnega nezadostnega
vpliva svetovnega trga na domače
gospodarstvo in nezadostne
usmerjenosti v izvoz ter hkratne-
ga naraščanja administrativnih
ukrepov, voluntarističnega odlo-
čanja in vpliva ter razširjenega
pojmovanja, da se da dobro živeti
tudi brez ustreznega truda in re-
zultatov dela.

**Prav zato mora biti leto 1983
prelomnica v smeri ponovne uve-
ljavitve vseh prvin našega samo-
upravnega sistema in drugih u-
stavnih opredelitev v praksi, saj
samo tako lahko zagotovimo na-**

**daljnje utrjevanje družbenega in
materialnega položaja delavcev v
združenem delu na osnovah bolj-
šega dela in upravljanja sredstev
družbene reprodukcije ter dosled-
nega uresničevanja načela delitve
po delu in rezultatih dela kot na-
še javne usmeritve.**

Zato bo večina aktivnosti obeh
zborov (zveznega in zbora repub-
lik in pokrajin) v letu 1983 usmer-
jena v uresničitev stališč spreje-
tih v Resoluciji za leto 1983 in iz-
hodišč iz programa dolgoročne
politike gospodarske stabilizacije,
ki jih je zvezna Skupščina že
sprejela ob obravnavi politike go-
spodarske stabilizacije za leto
1983. Pri določanju osnovnih
smeri in okvirov dejavnosti Zvez-
nega zbora v letu 1983 je bilo iz-
hodišče potreba, da delovni pro-
gram zbora zajame najaktualnej-

ša in najpomembnejša vprašanja, ki jih je treba skladno z delovnim področjem zbora preučiti in o njih sprejeti stališča, da bi bilo mogoče reševati probleme in premagati sedanje težave v razvoju družbenogospodarskih in družbenopolitičnih odnosov.

Zvezni zbor bo svoje delo usmeril v oblikovanje politike o bistvenih vprašanjih našega družbenega razvoja, v spremljanje izvajanja določene politike in izvrševanje zveznih zakonov, da bi se tako čim popolneje uresničevala dogovorjena politika in v praksi preverile zakonske rešitve, uveljavljaj pa bo tudi skladno s svojim delovnim področjem politično nadzorstvo nad delom Zveznega izvršnega sveta in zveznih upravnih organov. V praksi bo preverjal tudi tiste sistemske zakonske rešitve, ki vplivajo na uresničevanje razvojne in stabilizacijske politike ter na nadaljnji razvoj dohodkovnih samoupravnih družbenogospodarskih odnosov.

V nadaljevanju bi želela podati pregled nekaterih najpomembnejših zakonov, ki jih zvezni zbor namerava v letu 1983 preučiti, preveriti njihovo izvajanje v praksi ali pa sprejeti dopolnitve in spremembe k obstoječim sistemskim zakonom. Delo zbora delimo na tematski in normativni del.

TEMATSKI DEL

I. Družbenogospodarska ureditev

— Uresničevanje ustavne koncepcije sistema družbenega planiranja (izvajanje Zakona o sistemu družbenega planiranja).

— Uveljavljanje pravic delavcev, da upravljajo pogoje in rezultate dela (sistemski zakoni, ki se vežejo na pridobivanje in na razporejanje dohodka).

— Delovanje in nadaljnja dograditev monetarnokreditnega in bančnega sistema. Zakoni v zvezi s preobrazbo bank v samoupravne finančne asociacije združenega dela in razvoj internih bank.

— Izvajanje zakona o razširjenosti reprodukciji in minulem delu. Zaradi težav, ki se pojavljajo pri konkretizaciji tega zakona v praksi, je potrebno iskati nove rešitve

in smeri nadaljnje dejavnosti predvsem v zvezi s kategorijo minulega dela.

— Izvajanje zakona o obveznem združevanju dela in sredstev med proizvodnimi in prometnimi organizacijami združenega dela. Analizirati je potrebno dosedanje rezultate in probleme na področju združevanja dela in sredstev, ter iskati nove oblike, ki bodo spodbujale združevanje dela in sredstev.

— Analiza o vplivu posameznih sistemskih zakonov na delovanje enotnega jugoslovanskega trga. Preučiti in dograditi je treba sistemske rešitve, ki bodo zagotavljale uresničevanje ustavne koncepcije o enotnem jugoslovanskem trgu.

— Analiza vpliva obračunskega sistema na uresničevanje politike ekonomske stabilizacije. Nujno je dograditi predpise, s katerimi bi onemogočili deficitarno financiranje porabe, in zagotoviti, da se razporeja in troši le ustvarjeni in ne načrtovani dohodek.

II. Družbenopolitični sistem

— Uresničevanje delegatskih odnosov v delegatskem skupščinskem sistemu. V okviru te teme je potrebno obravnavati uresničevanje ustavnega položaja in vloge delegatov in delegacij pri opravljanju svojih funkcij.

— Poročilo o izvajanju sklepov Zveznega zbora Skupščine SFRJ o izseljevanju Srbov in Črnogorcev s Kosova. V poročilu bi bile ocenjene dejavnosti in rezultati akcije za preprečevanje izseljevanja Srbov in Črnogorcev s Kosova.

— Uresničevanje ustavne zasnove občine. Analiza obsega uresničevanje ustavne zasnove o položaju, vlogi organizacije in delovanju občine kot samoupravne in temeljne družbenopolitične skupnosti.

— Poročilo o delovanju zveznih upravnih organov.

— Poročilo o delu Zveznega izvršnega sveta za leto 1982.

— Analiza o obveščanju javnosti o delu Skupščine SFRJ.

— Analiza o stanju, problemih in smereh nadaljnjega razvoja pravnega sistema SFRJ.

— Poročilo o delu Zveznega sodišča v letu 1982, o delu Zveznega javnega tožilstva v letu 1982, o delu Zveznega pravobranilstva samoupravljanja v letu 1982.

— Poročilo o prometu in prekrbljenosti trga z zdravili.

— Poročilo in analiza o stanju in aktualnih problemih financiranja temeljnega varstva borcev in invalidov;

— itd.

III. Zunanja politika

Na področju zunanje politike se bo Zvezni zbor ukvarjal z oblikovanjem, uresničevanja in nadzorom enotne zunanje politike in mednarodnega sodelovanja.

Naj navedem nekatere naloge in aktivnosti na tem področju:

— Gibanje in politika neuvrščenosti.

— Sodelovanje SFRJ z državami v razvoju.

— Odnosi SFRJ s soslednjimi državami.

— Ekonomski odnosi v svetu in nova mednarodna ekonomska ureditev.

— Evropska varnost in sodelovanje.

IV. Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita

Osnovna aktivnost na tem področju bo usmerjena v podružbljanje nalog splošne ljudske obrambe, izpopolnjevanje obrambno-zaščitnega sistema in krepitev enotnosti splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Naslovi nekaterih pomembnejših poročil in analiz s tega področja.

— Stanje in problemi obmejnega področja s stališča splošne ljudske obrambe.

— Usposobljenost gospodarstva za delo v vojnih razmerah.

— Stanje obrambnih priprav SFRJ.

— Analiza o uporabi zakona o vojaški obveznosti.

— Informacija o stanju in gibanju kriminala v letu 1982.

— Poročilo o stanju in problemih varnosti v letu 1982.

(nadaljevanje na 6. strani)

NORMATIVNI DEL

I. Sistem socialističnih samoupravnih družbeno-gospodarskih odnosov

To področje dela se veže predvsem na sprejemanje novih sistemskih zakonov, na spremembe in dopolnitve obstoječih zakonov.

Na primer:

— Zakon o Službi družbenega knjigovodstva,

— Spremembe in dopolnitve:

1. Zakon o temeljih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije.

2. Zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka.

3. Zakon o zavarovanju plačil

med uporabniki družbenih sredstev.

4. Zakon o temeljih kreditnega in bančnega sistema.

5. Zakon o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela. itd.

— Zakon o uporabi jedrske energije.

II. Temelji političnega sistema

Na tem področju bo največ pozornosti namenjeno naslednjim temam:

— Program nadaljnjega razvoja družbenega sistema informiranja in informacijskega sistema federacije.

— Zakon o temeljih sistema javnega obveščanja.

— Zakon o sodiščih združenega dela.

— Spremembe zakona o organizaciji in delovnem področju zveznih upravnih organov in zveznih organizacij.

— itd.

Delovni program Zveznega zbora za leto 1982 je orientacijski in ostaja odprt za zahteve in pobude neposredne družbene prakse, delegatske baze, družbenopolitičnih organizacij in drugih družbenih subjektov. Glede na zahtevnost nalog pri izvajanju politike gospodarske stabilizacije, se predvideva po potrebi tudi dopolnitev programa, v skladu z aktualnostjo vprašanj, ki jih bo zahtevala sama družbena praksa.

Sonja Krašovec

NAŠI PROIZVODI

IZ CELULOZE — PAPIR

Tradicija izdelave papirja na območju Medvoda je s prekinitevami vred dolga skoraj dvesto let, če štejemo za zametke papirništva tiste prve papirne mline iz konca 18. stoletja. Po skoraj 45-letni prekinitvi proizvodnje papirja je bila današnja papirnica zgrajena leta 1976 kot rezultat združitve Tovarne celuloze Medvode z delovno organizacijo AERO iz Celja. Tako danes skupaj s sosednjim obratom za proizvodnjo celuloze ter ostalimi predelovalnimi obrati Aera v Celju in Sempetru, predstavljamo zaključeno tehnološko celoto, v kateri iz lesa prek celuloze in papirja proizvajamo končne, visokooplemenitene izdelke kot so: potiskani brezkončni obrazci, poštni in bančne nakaznice, različni kopirni papirji itd.

Proces izdelave papirja bi lahko na kratko opisali kot postopek »lepljenja« majhnih, vsega 1,5–3 mm dolgih, celuloznih vlaken v kompaktni list papirja. Seveda pri tem ne uporabljamo nikakršnega lepila, temveč mehan-

sko trdnost papirja dosežemo s posebno tehniko mletja vlaknin. V splošnem delimo proces izdelave papirja na tri dele: pripravo surovin, formiranje papirnega traku in dodelavo papirja.

Priprava surovin

Glavna surovina za izdelavo papirja je seveda celuloza. Pri nas uporabljamo poleg domače, beljene celuloze iglavcev, ki jo direktno črpamo iz obrata Celuloze, še beljeno celulozo listavcev iz več domačih tovarn celuloze. Celuloza iglavcev je mehansko močnejša in predstavlja v strukturi papirja nekakšno armaturo, ki daje papirju večino mehanske trdnosti. Nasprotno pa so listavci voluminoznejši in učinkujejo kot nekakšno vlakninsko polnilo v papirnem listu.

— Gladkost, poroznost in opaznost papirja reguliramo z doziranjem mineralnih polnil. Ta so največkrat iz družine kaolinov ali tujega izvora.

— Galun (Al-sulfat) in klejivo (posebej pripravljene naravne

smole) dodajamo z namenom doseganja voodbojnosti papirja, kar omogoča pisanje s črnilom.

— V papirno maso dodajamo tudi niansirne barve in optična belila, ki podele papirju večjo belino, kot jo imajo osnovne surovine.

— K surovinam štejemo tudi več naravnih in sintetičnih kemikalij. Z nekaterimi dosegamo posebne učinke v končni kakovosti papirja, z drugimi pa izboljšujemo gospodarnost proizvodnega procesa.

Ker je izdelava papirja »mokri postopek«, je potrebno vse kemikalije oziroma surovine v vodi razpustiti (celuloza), raztopiti ali pa samo razredčiti. S tem se priprava za večino surovin konča. Celuloza oziroma celulozna vlakna pa morajo, preden pridejo na papirni stroj, še skozi fazo mletja. Mletje celuloze vršimo v posebnih kontinuirnih mlinih t. i. rafinerjih. Prav mletje je najpomembnejša faza izdelave papirja, ker z njim uravnavamo večino bi-

(nadaljevanje na 7. strani)

(nadaljevanje s 6. strani)
stvenih lastnosti papirja (pred-
vsem mehanske lastnosti).

Formiranje papirnega traku

Vse tako pripravljene surovine pomešamo v točno predpisanem razmerju. Nastalo papirno snov najprej razredčimo na koncentracijo 0,5 do 1 odstotek, nato pa vodimo skozi poseben sistem čistilnih naprav, kjer se izločijo nečistoče kot so pesek, lubje, plastika itd. Tako prečiščena snov pride končno na papirni stroj.

Papirni stroj je kompleksen sklop črpalk, bazenov, valjev, klobučevin in sit, kar vse služi enemu samemu namenu — ločiti vodo od papirne snovi. Običajno delimo papirni stroj na sitovo skupino, skupino mokrih stiskalnic in sušilno skupino z navijalnim aparatom. Sitovo skupino sestavljata v bistvu natočna omara in brezkončno sito. Papirna snov pride najprej v natočno omaro, kjer se porazdeli enakomerno po celi širini papirnega stroja, nakar izteče na brezkončno sito. V tem trenutku se začne faza ločevanja vode od papirne snovi in tako oblikovanje papirnega traku. V začetnem delu brezkončnega sita odteka voda v glavnem s prostim padom, v zadnjem delu pa vodo odsesavamo skozi sito s pomočjo vakuumu. Na koncu brezkončnega sita ima papir približno 20 odstotkov suhote. Od tod ga odvajamo in vodimo v skupino mokrih stiskalnic. Mokre stiskalnice sestavljata dva valja, ki sta v večini primerov opremljena z izžemalnimi klobučevinami oziroma siti, ki prevzemajo izžeto vodo iz papirja pri prehodu le-tega skozi stik stiskalnic. Papirni trak, s suhoto več kot 40 odstotkov, vodimo iz skupine stiskalnic v sušilno skupino, kjer s pomočjo toplotne na številnih sušilnih valjih izparimo vodo do končne suhote papirja od 94 do 96 odstotkov. Poleg sušilnih valjev sestavlja sušilno skupino še celotni rekupe-racijski sistem za paro in zrak. Na našem papirnem stroju imamo sredi sušilne skupine, ki je dolga več kot 20 metrov, vgrajen premazni agregat, ki omogoča o-plemenitenje papirne površine s

pigmentnimi ali impregnacijski-mi masami. Te uporabljamo za doseganje posebnih kakovostnih učinkov pri zahtevnejših tehničnih papirjih.

Preden navijemo papirni trak na koncu papirnega stroja v velike zvitke — tamburje, papir peljemo skozi gladilno napravo, imenovano kalander. Kalander je v bistvu večvaljna vertikalna stiskalnica, v kateri se papir gladil, ko prehaja med valji, zaradi nastalega trenja med valji in papirjem.

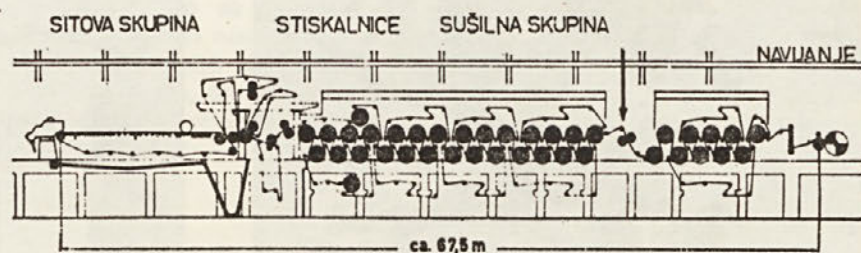
Dodelava papirja

Papir je tako skoraj gotov. Preden ga pošljemo kupcu, ga razrežemo na manjše zvitke ali pa liste (formatni papir). Po fazi zavijanja oziroma pakiranja je papir pripravljen za naročnike oz. potrošnike.

Naš papirni stroj sodi med najmoderneje v Evropi. Vgrajena

regulacijska tehnika nam omogoča izdelavo kakovostno zahtevnih papirjev. Letno izdelamo na njem 25.000 do 26.000 t papirja različnih kakovosti. S svojim proizvodnim programom sodimo med proizvajalce specialnih tehničnih papirjev. Prevladuje program kopirnih papirjev kot so: samokopirni papir (izdelujemo ga skupaj z obratom Aero-copy iz Celja), heliografski papir (diazokopirni papir) in xerox papir. Sledijo jim tehnični papirji, ki so namenjeni za različne industrijske predelave (tapetni papir, papir kot podloga za matrice, olje odporni papir za kaširanje itd.). Preostali del programa pa izpolnjujejo grafični papirji, med katerimi sta najpomembnejša brezlesni ofsetni papir in mehanografski papir, ki se uporablja za avtomatsko obdelavo podatkov.

Boris Tavčar

OB KULTURNEM PRAZNIKU

V počastitev 8. februarja, slovenskega kulturnega praznika, je Odbor za literarno dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij Celje organiziral srečanje celjskih literarnih ustvarjalcev v prostorih Mladinske knjige v Celju.

Srečanje je bilo letos prvič, zanimanje zanj pa je med literarnimi ustvarjalci veliko, saj so priložnosti, ko lahko poslušalcem predstavijo svoja dela, zelo redke.

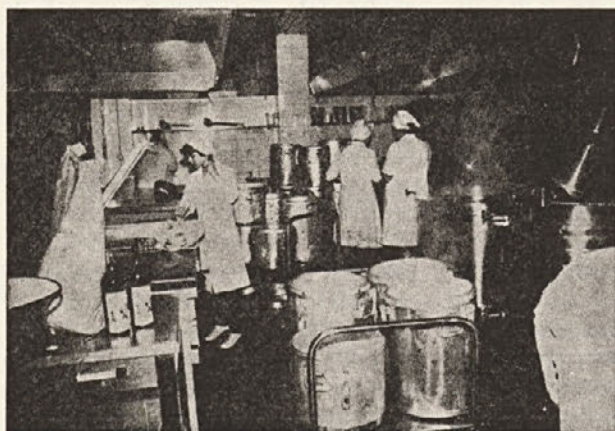
Najbolj zanimivo pa je to, da so na omenjenem srečanju nastopili člani naše dramske skupine, ki so se tako že tretjič predstavili tudi širši celjski javnosti.

Literarna dela celjskih literarnih ustvarjalcev so brali: Vesna Kropivšek, Jure Pezelj, Metka Stermecki, Dušan Cafuta in Ivanka Jelen; posredovali so dela: Draga Medveda, Pavle Rovar, Nade Jelovšek, Daneta Debiča, Ike Martonoši, Tadeja Zupančiča, Janeza Žmavca in Dore Rovere.

Škoda je le, da je bilo na tej prireditvi, namenjeni počastitvi slovenskega kulturnega praznika, relativno malo obiskovalcev, čeprav je bila to tudi priložnost za razgovor z literarnimi ustvarjalci.

Dora Rovere

PREDSTAVLJAMO DELOVNO OKOLJE: NAŠA DRUŽBENA PREHRANA

V naših glasilih smo že več zapisov in član-
kov namenili delu in težavam naše družbene pre-
hrane.

Tokrat smo s fotografskim aparatom obiskali
našo kuhinjo in zabeležili nekaj utrinkov.

ŠE O DELU MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA

Ob zaključku leta običajno pregledamo opravljeno delo v preteklem letu. Tako bomo tokrat zapisali, koliko je napredoval **MEŠANI PEVSKI ZBOR AERO**, saj pevci s svojim prizadevnim delom težijo k temu, da bi v tej zvrsti kulturne dejavnosti dosegli čim boljše uspehe.

V začetku leta 1982 je zbor sodeloval na reviji pevskega zborov, ki delujejo v OZD in jo vsako leto organizira Kulturno društvo Železar iz Štor, v počastitev slovenskega kulturnega praznika, 8. februarja.

V počastitev 8. marca, je komisija za kulturno dejavnost organizirala proslavo, na kateri je poleg recitacijske skupine sodeloval tudi pevskega zbor.

Pevci so sodelovali tudi na srečanju pevskega zborov v Šentvidu pri Stični, pred tem pa tudi na Šentvidu v malem, ki ga organizira ženski pevskega zbor iz Griž.

Nemalo treme, da o vajah, ki so enkrat do dvakrat tedensko, ne govorimo, terjajo nastopi od pevcev. Nekateri z nastopom pevskega zborov ob Tednu Aera v septembru niso bili zadovoljni, vendar nihče, tudi pevci sami ne, ni pomislil, da jedilnica v novi družbeni prehrani ni primerna za takšne nastope, ker pač ni akustična. Sicer pa ni bila grajena za te namene in je to čisto razumljivo.

Lani je pevskega zbor sodeloval tudi na dveh prireditvah, ki ju je organiziral Svet za kulturo pri občinskem sindikalnem svetu. Prva je bila 1. maja na Gričku, kjer je zbor nastopil v združenem pevskega zboru, v katerem so sodelovali pevci iz vseh pevskega zborov, delujočih v Celju, druga je bila junija ob proslavi namenjeni Inovatorjem Celja; tretja pa med kongresom Zveze sindikatov Slovenije, ko so se predstavili vsi zbori iz celjskih OZD z revolucionarnimi pesmimi v celjskem Narodnem domu.

Največ dela pa so zahtevale priprave za občinsko revijo pevskega zborov, ki je bila decembra na Dobrni. Člani pevskega zborov so se na revijo pripravljali tri mesece, vaje so bile kar dvakrat tedensko. Revija je potekala v Zdraviliški dvorani na Dobrni. Strokovno žirijo, ki je zbor ocenjevala, so sestavljali strokovnjaki iz Ljubljane in Maribora, tako da je bilo ocenjevanje res nepristransko. Naš zbor se je predstavil z dvema umetnima pesmima in eno narodno in je z izborom povsem zadostil kriterije žirije. Sama izvedba je bila tudi zadovoljiva, kljub temu, da so se pevci bali, da ne bodo zadostili strogim kriterijem žirije. Na medobčinsko revijo se niso uvrstili, vendar tega niti niso pričakovali, saj je za delo zborov zelo pomembno že to, da lahko sodelujejo na občinski reviji pevskega zborov.

rov, saj delujejo šele štiri leta in tako še nima nobene tradicije.

Člani žirije so na razgovoru po reviji povedali predsednikom zborov in pevovodjem, da je raven zborovskega petja v Celju najvišja v Sloveniji in da je bil izbor za revijo mnogo težji, saj po kriterijih, ki so veljali, izpolnjuje kriterije za sodelovanje na medobčinski reviji poleg izbranih osmih, še vsaj šest zborov.

Člani našega pevskega zborov so bili zadovoljni, ker s svojim prvim nastopom na občinski reviji niso pričakovali tako dobrih ocen, ki pa so brez dvoma plačilo za njihovo prizadevno sodelovanje na pevskega vajah.

Za njihov uspeh — iskrene čestitke!

Komisija za kulturno dejavnost
Dora Rovere

PRIZNANJA TELESNOKULTURNIM DELAVCEM NAŠE DO

10. februarja je bila v Veliki dvorani Narodnega doma slovesna podelitev Bloudkovih značk in občinskih priznanj prizadevnim telesnokulturnim delavcem občine Celje. Med prejemniki priznanj je tudi več naših sodelavcev.

— Zlati priznanji za dolgoletno delo na področju telesne kulture sta prejela:

Otmir Koštomaj in Marijan Nunčič.

— Srebrna priznanja za 20-letno delo v telesnokulturni skupnosti pa so prejeli:

Borivoj Belcer, Blaž Črepinšek in Jože Jakop.

— Bronasta priznanja za 10-letno delo na področju telesne kulture so prejeli:

Mirko Babovič, Marjan Mirnik in Marjan Furlan.

— Dobitnika Bloudkovih značk — srebrne značke:

Jože Jakop in Drago Vračun.

— Bronasti znački sta prejela:

Mirko Babovič in Marjan Mirnik.

Vsem prejemnikom priznanj iskreno čestitamo!

Peter Svet

Lani prve dni oktobra sta mesto Ulm in deželna vlada Baden-Württemberg gostila 4. mednarodno glasbeno prireditev »SREČANJE EVROPSKIH GLASBENIH SKUPIN« (»EUROTREFMUSIK«). Na srečanju je nastopilo 25 amaterskih glasbenih skupin iz Nemčije, Danske, Finske, Francije, Italije, Jugoslavije, Avstrije, Poljske, Švice, Španije, in Madžarske.

V svojih pozdravnih nagovorih so prireditelji poudarjali, da je v času tolikih različnih političnih in idejnih nasprotij v Evropi edino glasba tista politična sila, ki veže in združuje mlade iz vseh delov Evrope. Nadžupan mesta Ulm je v svojem nagovoru dejal: »Ta mladinski glasbeni festival naj oblikuje in utrdi medsebojno razumevanje mladih vseh evropskih držav in narodov. Naj to ne bo samo utrjevanje prijateljstva zahodnih sosedov, temveč naj bo tudi širok most z državami in narodi vzhodne Evrope in naj z glasbeno govorico poveže vso mladino Vzhoda in Zahoda v enotno, miroljubno mlado generacijo, ki bo porok miru v Evropi in v svetu.«

Folklorna skupina SORA in VESELI ŠENTVIDČANI so nastopali samostojno in skupaj. Prvi nastop zabavnega orkestra je bil že prvega dne zvečer na »EUROPARTY« v ulmski Donauhalle, kjer se je ob glasbi spoznavalo in seznanjalo nad 1500 mladih glasbenikov iz 13 evropskih držav.

Drugi posamični nastop obeh skupin je bil drugega dne ob desetih dopoldne na ulicah in trgih mestnega centra Ulma. Ves center je bil zaprt za promet in dovoljen samo za pešce. Zanimivo je bilo to, da so ob izvajanju glasbenih programov raznih različnih skupin meščani Ulma samo hodili mimo »z odprtimi ušesi«, na trgu, kjer sta nastopali naši dve skupini, pa se je vse

ustavilo. VESELI ŠENTVIDČANI so s svojimi poskočnicami pritegnili vse mimoidoče in na mah se je okoli njih vse zgostilo ter razvilo v množično rajanje in tolčenje ritma z nogami in ploskanje z rokami, vmes pa so se vrteli in vriskali pari iz SORE v bogatih gorenjskih narodnih nošah. Bila je prava manifestacija gorenjskih plesov v domačih ritmičnih polke in valčka, ki je trajala skoraj do 13. ure.

Popoldne tega dne je bil centralni koncert srečanja vseh sodelujočih glasbenih skupin v veliki Donauhalle (po velikosti in prostoru je podobna hali Tivoli). Koncert je trajal do 18. ure. Nastop 24 umetniških skupin je bil brezhibno in posnemanja vredno organiziran.

Na tem koncertu so zopet navdušili naši Šiškarji. Kljub zavirljivi umetniški kakovosti različnih amaterskih in polprofesionalnih glasbenih skupin Evrope so naši izžvali s svojimi poskočnicami in odlično izvedenimi plesi tako viharne aplavze kot nihče drug. Najmanj pet tisoč poslušalcev je v hali z mogočnim »hura in viva« izražalo največje priznanje.

Po skupni večerji v hali so skupine odpeljali v razne pri-

mestne in mestne centre, kjer so izvajale samostojne koncerte. Na večernih koncertih so nastopali po trije ansambli skupaj. Folklorna skupina SORA je ob 20. uri nastopila skupaj z nemškim mladinskim orkestrom Baden-Württemberg in italijanskim ansamblom »Academia polifonica Monteverde« iz Poggia, v centru Einsingen pri Ulmu. Nastop je odlično uspel in plesalce so nagradili z dolgotrajnim aplavzom in vzkliki navdušenja. Isti večer sta obe skupini Šiškarjev nastopili v Gögglingenu skupaj z mladinskim orkestrom iz Finske in mešanim zborom iz Budimpešte. Kljub mednarodni vrhunski kakovosti obeh ansamblov je več kot tisoč poslušalcev viharno pozdravilo naše poskočnice in našo folkloro. Koncert je trajal od 20. do 23. ure, nato pa so VESELI ŠENTVIDČANI igrali še do 3. ure zjutraj. Bila je prava domača, slovenska veselica. Tretjega dne sta naši dve skupini ob 11. uri še zadnjič nastopili na trgu pred mestno hišo in spet osvojili publiko. Ob njihovih zvokih in ritmu valčka ter polke so se množično zavrteli po trgu pred mestno hišo tudi gledalci in člani drugih folklornih skupin; ob

zaključku kar niso in niso mogli končati aplavdiranja. Šiškarji so nato po kosilu ob 15. uri zapustili gostoljubno mesto in se z najboljšimi občutki odpeljali proti domovini. V navedenem programu vidimo, da take tur-

neje in velika mednarodna glasbena srečanja niso »kulturni turizem«, temveč zahtevajo od udeležencev skrajne napore in veliko umetniške zbranosti.

Uspeh na takih srečanjih se kasneje bogato obrestuje doma,

ker se kulturne skupine še bolj in še z večjim navdušenjem zaženejo v delo in kulturno izpopolnjevanje svoje umetniške dejavnosti.

Franc Plešec

FERDO ŽERDONER — SEDEMDSESETLETNIK

V letošnjem letu slavi 20-letnico obstoja Planinsko društvo AERO. In če se ob tem jubileju želimo seznaniti z uspešnim razvojem in dejavnostjo društva, ne moremo mimo imena človeka, ki je s svojim delom, svojo dejavnostjo vsekozi spremljal razvoj našega planinstva pri AERU. Naj vam ga predstavimo: Ferdo Žerdoner, ki bo 25. februarja letos slavil svojo sedemdesetletnico.

Iskrene čestitke vseh AEROVCEV, predvsem planincev, ki se mu ob tej priložnosti zahvaljujejo za vse, kar je storil v dobrobit še takrat planinske sekcije — danes planinskega društva.

Ferdo rad pripoveduje o vsem, kar ga je družilo s planinci AERA. V letu 1957 se je zaposlil pri AERU; šest let kasneje, torej v letu 1963 je bil ustanovljen samosto-

jen planinski odsek v okviru sindikalne organizacije. Od takrat naprej se je dejavnost planinstva v sekciji vse bolj utrjevala vse bolj razraščala, in prav v tem ima največje zasluge naš Ferdo.

Aktivno sodelovanje. V prvih letih obstoja sekcije je prehodil slovensko transverzalo — od Maribora do Ankarana — kar trikrat. Že ob tej priložnosti je pokazal mnogo smisla za vodenje takih pohodov. Seveda je bilo v tem obdobju kar veliko obiskov naših planinskih postojank, kot Lisca, Boč, Kum, Zasavske gore, Gora Oljka, Peca, Bohor, Dolenjsko gričevje, Snežnik in drugo.

Bilo pa je tudi planinarjenja v inozemstvu; nič koliko lepih spominov ga veže na Grossglockner, Visoke Tatre, Jungfrauojch, Zermatt, Zugspitze in Mont Blanc.

Povprašali smo ga, kdaj je pričel s svojo planinsko dejavnostjo.

Povedal je, da že zelo zgodaj. Leta 1931 je postal član Planinskega društva Celje. V Tremerju pri Celju so ustanovili Prosvetno društvo, pa tudi planinski odsek, katerega je Ferdo vodil vse do vojne — do leta 1941. Obiskovali so le bližnje planinske postojanke, kot so Šmohor, Mrzlica, Boč itd. Bili so v skupinah od 6 do 12 udeležencev — članov društva. Do vznožja hriba s kolesi po makadamu, na hrib pa po slabih poteh. Večje skupine in če so se podali na oddaljene hribovje so se poslužili vožnje s kamionom in čeprav so bili beli od cestnega prahu, jim to ni jemalo dobre volje. Žal je mnogo teh udeležencev že preminulo v zadnji vojni ali po njej.

Kot mnogo zavednih Slovencev je med vojno tudi on moral v izgnanstvo. Po vrnitvi — leta 1945 je kot uslužbenec na celjski občini spet poprijel v planinski dejavnosti. Največ izletov je bilo izvedenih v okviru sindikata. In spet so se zvrstili domala vsi vrhovi slovenskega planinskega sveta. Na pobudo njegove žene, ki je bila tudi v AERU, je popeljal skupino Aerovk leta 1954 v Logarsko dolino in na Okrešelj. Spominja se, da je vozil šofer Novak. V svojem 50-letnem planinarjenju je največ obiskoval Savinjske, Kamniške in Julijske Alpe — samo na Triglavu pa je bil 35-krat: prvič v letu 1934, nazadnje v letu 1981. Pri vsem tem pa se je povzpel še na marsikateri vrh evropskih gorstev — od Češke do Francije, od Švice do Etne na Siciliji. Vseskozi ga spremljajo s teh popotovanj mnogi lepi spomini, katere mu pomagajo obujati lastni fotografski posnetki.

Ob živem pripovedovanju vam še rad svetuje recept za dolgoletno planinsko kondicijo: z veseljem in ljubeznijo obiskujte naše prelepe gore in planine!

Na zaključku naj še povemo, da je bil naš Ferdo za svojo požrtvovalno dejavnost v planinskih organizacijah večkrat odlikovan; je nosilec srebrne in zlate značke PZS in zlate plakete PSJ. K vsemu temu, posebej pa še k njegovi sedemdesetletnici, iskrene čestitke vseh Aerovskih planincev!

In še mnogo radosti na nadaljnji življenjski poti!

PLANINCI AERA

VSI V BOJ PROTI ONESNAŽEVALCEM OKOLJA!

Ozračje je polno industrijskega prahu!

Tovarniški plini nas bodo zadušili!

Vode so motne, smrdeče in v njih ni življenja!

Bencinski hlapi in izpušni plini nas uničujejo!

Plastika nas bo zadušila!

Pločevina nas bo zasula!

Detergentske odplake nas zastrupljajo!

Filtri ne delajo, ribe poginja, ptice nas zapuščajo!

Murenčki bežijo iz trave!

Tako vzklikamo iz dneva v dan — jaz, ti, Peter, Ivan, Tone in Nace — mi, vi, oni — vsi!

Kdo nas tako uničuje, kdo tako zastruplja naše okolje?

Poiskati moramo krivce, jih raji, jih kaznovati!

Vprašali so odgovornega, ki skrbi za prečiščevalne naprave:

— Ja, res je, filtre imamo, vendar ne delujejo. Tudi čistilne naprave imamo, vendar bi jih morali vzdrževati, jih obnavljati. To pa je zelo drago, nam pa primanjkuje sredstev še za nujnejše stvari! —

Potem so vprašali tistega od centralnega ogrevanja v strnjelih naseljih: — Ja, kam pa naj gre dim, če ne v zrak? Ali pa naj več kot pol leta zmrzujemo? — Tudi gospodarji zasebnih, enostanovanjskih hiš so bili enotnega mnenja, da je pozimi treba kuriti. In če je premoga premalo in če ni kurilnega olja, pač zbašeš v peč vse, kar zgori. Nič čudnega, če se pri tem neusmiljeno kadil!

Z vprašanji so se lotili prizadevneža, ki je nadvse vestno pral in umival avtomobil z najnovejšim, torej najboljšim detergentom. — Kam da odteka ta detergent? Saj vidite, da v kanal, pa naprej v kolektor, pa dalje v reko. Ali ga vi morda popijete?

Spet drugi je prizadevno preizkušal motor, da je smrdelo daleč naokoli. — Veste, motor je

treba preizkusiti, bati še niso vtečeni, tesnenje nekaj nagaja. Če pri tem smrdi, kaj morem! Sicer pa, ali ste že kdaj stali pred semaforjem in globoko dihali? —

Obiskali so pridno gospodinjico, kar na njenem delovnem mestu, torej v kuhinji. Centrifuga je bruhalo iz pralnega stroja motno vodo, zasičeno z encimi in stroj za pomivanje posode je splakoval še zadnje ostanke pralnega detergenta. — No, zdaj je to v redu, ko imamo urejeno kanalizacijo, prej pa so cele mlačke teh detergentov obkrožale hišo. Zdaj pa vse to požre kanalizacija in vsa ta izplaka gre nekam naprej. —

Ribiči obupujejo, tovarnarji pa se branijo: kam in kako, predvsem pa s čim? Brez odplak ni

nobene proizvodnje, če pa ne bo proizvodnje, potem se ve...

Nato so se napotili (menda odpeljali) še na pokopališče plastike, pločevine in mnogo drugih najrazličnejših materialov, ki so pod milim nebom gnili, se sušili, preperevali, prhnili, razpadali in rjaveli, nad vsem tem pa so roji mrčesa rajali svoj ples. Intervju na tem kraju je odpadel, ker pač zaradi smradu nikogar ni bilo...

Iskanje krivcev — onesnaževalcev okolja pa se še vnaprej z nezmanjšano intenzivnostjo nadaljuje, vztrajno, neizprosno in dosledno, kajti moramo jih najti, moramo jim onemogočiti njihovo pogubno delovanje, dokler je še čas...

(Lovro)

BODICA

KAVA — PROBLEM PRI PRIDOBIVANJU DELOVNE DOBE

V našem bifeju na Čopovi — Grafika strežeta Alenka in Stefan. Mi (kofetarji) smo jima dali v vednost naslednje:

Tisti čas, ko ne bosta stregla s kavo, se jima ne šteje v delovno dobo, kadar pa bosta imela kavo, se jima delovna doba šteje dvakratno.

Prepričani smo, da naša družba ne bo dovolila, da se jima na tak način razvleče trajanje delovne dobe tja v nedogled, na drugi strani pa je kaj malo upanja, da bi nabrala preveč dvojnega štetja.

(Lovro)

ZGODI SE...

Zgodi se, da v množici ljudi tudi najdeš človeka...

Zgodi se, da so med zakonci tudi resnično srečni pari...

Zgodi se, da včasih tudi mislimo tako, kot govorimo...

Zgodi se, da tudi iz ankete izvemo, kaj ljudje mislijo...

Zgodi se, da je med prispevki, ki jih plačujemo, tudi kakšen res potreben...

Zgodi se, da včasih tudi resnico priznamo...

(Lovro)

PREBERITE, NE BO VAM ŽAL

Tudi tokrat vas želimo opozoriti na nekaj novejših knjig, ki si jih lahko izposodite v knjižnici Edvarda Kardelja. Gre za knjižna dela različnih žanrov, tako da boste zadovoljni — bralci z različnimi okusi.

V preteklem, 1982. letu je pri Pomurski založbi izšel roman Béle Illésa, KARPATSKA RAP-SODIJA. Delo je natisnjeno v dveh knjigah in je mladostni življenjepis avtorja, ki se je rodil 1895. v Košicah in umrl 1974. leta v Budimpešti. Karpatska rapsodija je prvič izšla v Moskvi 1941. leta, doslej pa je prevedena kar v šestnajst jezikov. Iz vsega tega je razvidno, da je delo zanimiv zgodovinski roman, v katerem je avtor prikazal široko podobo madžarske družbe, od začetka stoletja do konca revolucije 1919, predvsem tudi narodnostne razmere v severnem delu države. Za idilično humor-nim pripovedovanjem o življenju pred prvo svetovno vojno, s katerim je oživil toliko oseb različnih narodnosti in razredov, je v slikanju medvojnih in revolucijskih dogodkov ter razmer segel po dramatičnih, baladno napetih ekspresivnih sredstvih, da bi pokazal množice in posameznike v najrazličnejših razmerah. Celoto pripovedi pa povezuje široko ozadje političnega in voj-nega dogajanja, ki sega iz Madžarske v Romunijo, Češkoslovaško ter Ameriko. Bralce bo roman seznanil z mnogimi stranmi madžarskega življenja. Izda-jatelji dela pa opozarjajo, da sprejemajo prikaz dogodkov v Podkarpatski Rusiji po združitvi s Češkoslovaško republiko. Roman je prevedel Vilko Novak in bo zanimiv predvsem za tiste, ki se navdušujejo za zgodovinska dela.

Pri isti založbi je lani v pre-vodu Borisa M. Verbiča izšel roman OTOK RUMA, flamskega pisatelja Simona Vestdijka, za katerega je značilno to, da se je

po končanem študiju medicine odločil za popotovanje po sve-tovnih morjih kot ladijski zdrav-nik. V romanu OTOK RUMA nam pripoveduje zgodbo o mladem angleškem pravniku Richardu Beekfordu, ki po dolгих letih spet pripotuje na JAMAJKO, v prvi polovici 18. stoletja na otok, na katerem je preživel otroška leta. Tja ga je poslal brat, da bi pregledal delo na plantaži slad-kornega trsa. Richard, obseden od spomina na svetlolaso piratko, ki jo je srečal kot otrok, u-pa, da jo bo ponovno našel na otoku ruma in sladkorja. Ne prvo ne drugo mu na začetku ne gre najbolje od rok, ko pa pride na sled goljufijam na brato-vi plantaži, in nato še skrivnost-nemu umoru svojega starejšega brata, mu zastavijo pot tisti, ka-terih krivdo bi utegnil dokazati in mu podtaknejo prikupno gu-vernerno ženo, ki se je pri-pravljena izdajati za Anne Bon-ney.

Pod to pripovedjo je Vestdijk odlično razčlenil razmere v koloniji: brezmejno mogočnost nadzornikov in kolonialnih u-službencev, med katerimi so biv-ši pirati, v to mrežo je vpeto tudi sodišče, skratka, v jamaj-ski družbi je dovoljeno marsi-kaj: goljufije, pijančevanje, spol-na svoboda in zvodništvo, celo umori, da posebej ne omenjamo zaničevalnega odnosa do črnske delovne sile, ki se pred vsako-vrstnim nasiljem brani na primi-tiven način, s praznoverjem in kulturnimi obredi.

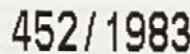
Vestdijk nam s premišljenim in izpiljenim opisovanjem mla-deničevega iskanja in vsega, kar je pri tem doživel na Jamajki, naslikal nepozabno podobo oto-ka v 18. stoletju, umetniško spo-ročilo romana pa vsekakor iz-luščimo iz Richardovega neuspešnega iskanja idealne ženske.

Roman je zanimivo in napeto branje, ki je tudi zaradi pestre-ga jezika vreden pozornosti.

Tisti, ki radi prebirate filozof-ska dela, preberite knjigo, ki je si-cer že izšla pred leti pri slovenski Matici v Ljubljani, z naslovom RAZISKOVANJE ČLOVESKEGA RAZUMA, Davida Huméa. Le-ta je živel od 1711. do 1776. leta. David Hume je s svojim delom pred-stavljal višek angleškega empiriz-ma (filozofije izkustva), ki jo je začel Francis Bacon in sta jo na-daljevala John Locke in Berkeley. Prav Raziskovanje človeškega ra-zuma je vzpostavilo razmerje nasprotja med Descartesovim racionalizmom in angleškim em-pirizmom ter je vplivalo na na-stanek novega filozofiranja, ka-kor ga predstavlja nemška kla-sična filozofija s Kantom na če-lu. David Hume v Raziskovanju človeškega razuma obravnava predvsem kritiko spoznavanja in kritiko izkustva in pomeni izho-dišče za nastanek starejšega in sodobnega pozitivizma. Njegovo delo je upor proti teološkemu načinu mišljenja. Zanimivo bra-nje tudi zaradi živahnega sloga in razumljivega jezika.

Dora Rovere

**biti obveščen
pomeni
tudi obveščati**

1119830988, 1

COBISS ©

Pri žrebanju bomo upoštevali pravilne rešitve, ki bodo v našem uredništvu do torka, 1. marca 1983.